

Bezpieczny komputer w bibliotece

Coraz częściej w bibliotekach publicznych mamy możliwość korzystania z komputerów, centrów multimedialnych bądź różnych innych narzędzi cyfrowych. Tylko dobre zabezpieczenie takich miejsc pozwoli nam na poprawne korzystanie z dobrodziejstw otaczającej nas technologii.

KAROLINA ANTKOWIAK

KOPALNIA VERSUS ŚMIETNIK

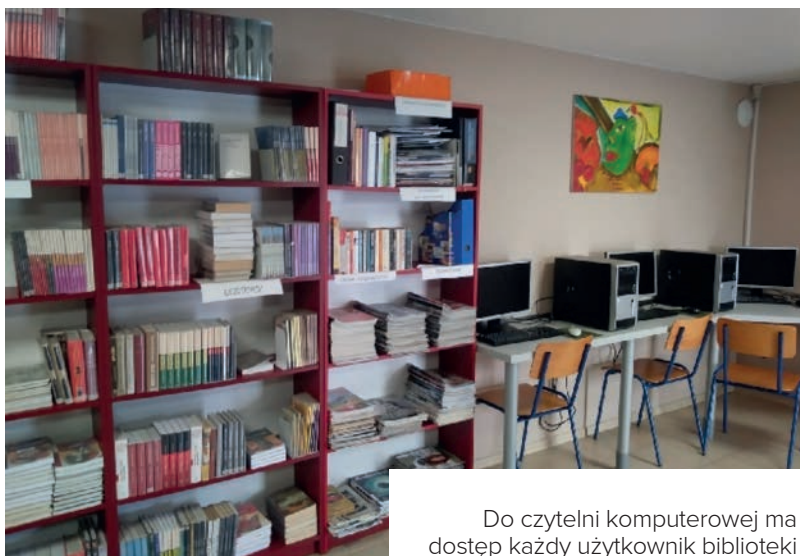
Nowe technologie to nasza codzienność i każdy z nich korzysta. Na co dzień używamy przecież smartfonów, tabletów, laptopów i innych urządzeń, za pomocą których możemy się połączyć z ogólnosiwiatową siecią Internet. Niestety musimy jednak pamiętać o zagrożeniach, jakie czyhają na nas w sieci. Można długo wymieniać rodzaje szkodliwych treści dostępnych w internecie, takie jak strony zawierające przemoc i erotykę, pornografię, wulgarne przekazy, treści rasistowskie i ksenofobiczne,

a także związane z sektami, jak również stosujące różne formy psychomanipulacji, promujące używki i hazard. Taka już jest specyfika internetu, że łączy on w sobie dwa światy: kopalnię wiedzy i wielki śmietnik. Czy to uczeń, czy to dorosły nie zawsze zdają sobie sprawę, że korzystanie z komputerów może mieć nieprzyjemne konsekwencje. Trudno jest wskazać jeden cudowny środek, który uchroni użytkowników przed niechcianymi treściami. Trzymając się jednak prostych zasad, możemy w dużym stopniu ograniczyć niebezpieczeństwo czyhające w internecie.

TREŚCI NIEPOŻĄDANE

Biblioteka szkolna bądź miejska to miejsce spotkań wielu pokoleń – począwszy od ucznia szkoły podstawowej, a skończywszy na emerytach. Każdy z nich oprócz wypożyczania książek często korzysta z pozostałych dostępnych materiałów. Do takich publikacji możemy zaliczyć e-booki i audiobooki, czyli materiały w formie elektronicznej, do których odczytu potrzebny jest komputer. Takie pozycje są dostępne przez strony internetowe. Komputer w bibliotece służy również do przeglądania i wyszukiwania potrzebnych zagadnień czy treści, których nie możemy znaleźć w papierowych publikacjach.

Każdy z nas, korzystając ze sprzętu w bibliotece, może przez przypadek natrafić na stronę w sieci, która będzie zawierała niepożądane treści. Takich stron w internecie są tysiące, a może i nawet setki tysięcy. Nawet po wpisaniu w wyszukiwarkę najbardziej niewinnego słowa możemy natrafić na treści niepożądane. Osoba niepełnoletnia w naszym kraju nie może kupić alkoholu czy wyrobów tytoniowych, jednak w internecie może w prosty sposób dostać się na strony z pornografią, nawiązać kontakt z pedofilem lub sektą czy zobaczyć filmy ze scena-

Do czytelników komputerowej ma dostęp każdy użytkownik biblioteki

Zdjęcie: Karolina Antkowiak

mi, od których nawet dorosły odwraca wzrok. Tego typu nagrań, filmów i osób podszywających się pod kogoś innego jest bardzo wiele, dlatego też tak ważna jest maksymalna ochrona sprzętu znajdującego się w publicznym dostępie przed tego typu treściami.

PO PIERWSZE: KARTA BIBLIOTECZNA

Należy zadbać o to, aby osoba korzystająca z komputera znajdującego się w bibliotece legitymowała się kartą czytelnika danej placówki. To bardzo ważne, aby żadna obca osoba nie mogła wgrać treści niepożądanych, jak również nie zainfekowała komputera wirusami. Należy zatem pilnować, aby każdy użytkownik wpisywał się do zeszytów czytelnika (można w dowolny sposób odnotowywać, kto i w jakich godzinach korzystał ze sprzętu), tak by mieć kontrolę i unikać nieprzyjemnych sytuacji.

PO DRUGIE: REGULAMIN KORZYSTANIA ZE SPRZĘTU MULTIMEDIALNEGO W BIBLIOTECIE

Każda biblioteka powinna mieć opracowany regulamin, który będzie określał zasady korzystania z publikacji i sprzętu będącego własnością biblioteki. Takie zapisy pozwolą zapobiec wielu niebezpiecznym sytuacjom związanym ze złym korzystaniem bądź wchodzeniem na niedozwolone strony i ściąganiem niepożądanych treści na komputer. Jeżeli jednak dojdzie do pobrania tego typu materiałów i zainfekowanych lub niezidentyfikowanych plików, ważną rzeczą jest ustalenie również konkretnych metod czyszczenia pamięci komputerów (np. usuwanie raz w tygodniu historii przeglądanych stron, sprawdzanie zainstalowanego oprogramowania, usuwanie pobranych plików).

PO TRZECIE: PROGRAM ANTYWIRUSOWY

Często zdarza się tak, że korzystając ze sprzętu, chcemy zapisać wyniki naszej pracy na przenośnej pamięci. Administrator zawiadujący komputerami w bibliotece musi zadbać o to, aby na sprzęcie został zainstalowany program antywirusowy i aby go aktualizować. Korzystając w różnych miejscach z przenośnych pendrive'ów, narażamy się na nieświadome zainfekowanie swojego sprzętu wirusami. Ważną rzeczą jest wówczas takie ustawienie oprogramowania, aby każdorazowo podczas używania pamięci przenośnych były one skanowane w poszukiwaniu wirusów. Warto też tak ustawić program antywirusowy, aby sam w określonych godzinach skanował system i wszystkie istniejące pliki.

PO CZWARTE: ODPOWIEDNIE USTAWIENIA PRZEGLĄDAREK I WYSZUKIWAREK

- **Wyszukiwarka Google.** Google Polska niestety nie udostępniła możliwości ustawienia wyników wyszukiwania z pominięciem wyników o treściach niepożądanych, natomiast Google.com – już tak. Nikt nie twierdzi, że trzeba korzystać z wyszukiwarki Google.pl, skoro wyniki wyszukiwania z Google.com są bardzo podobne. Żeby ustawić opcję bezpiecznego wyszukiwania, należy połączyć się z Google.com, a następnie wejść w ustawienia filtrów i tam zaznaczyć opcję dokładnego filtrowania tekstu oraz zdjęć.
- **Onet.** Filtr rodzinny minimalizuje prawdopodobieństwo pojawienia się niepożądanych stron w wynikach wyszukiwania i jednocześnie poprawia jakość otrzymanych rezultatów. Eliminuje on pornografię oraz wulgaryzmy i daje możliwość

zablokowania ustawień hasłem. Aby aktywować taką opcję, konieczne jest podanie identyfikatora użytkownika (Onet_ID) oraz hasła zabezpieczającego.

- **Wirtualna Polska.** W preferencjach wyszukiwania istnieje możliwość ustawienia filtra rodzinnego, który pozwala na blokadę niepożądanych treści.
- **NetSprint Toolbar Rodzinny.** Nakładka na przeglądarkę internetową eliminująca z wyników wyszukiwania wszystkie treści pornograficzne oraz treści wulgarne. Jej minusem jest to, że jak na razie program ten jest dostępny wyłącznie dla użytkowników Internet Explorera. Po zainstalowaniu w pasku przeglądarki pojawią się dodatkowe narzędzia oferujące szybki dostęp do wyszukiwarki NetSprint, encyklopedii PWN oraz słowników językowych Ling.pl (angielskiego, francuskiego, niemieckiego, hiszpańskiego oraz włoskiego). Toolbar sam automatycznie filtruje wyniki wyszukiwania na wszystkich stronach zawierających treści pornograficzne, wulgarne oraz naruszające dobre obyczaje.

PO PIĄTE: PROGRAMY KONTROLUJĄCE DOSTĘP DO INTERNETU

Twórcy systemów komputerowych i oprogramowania zadbałi o to, aby użytkownicy czuli się bezpiecznie. Na rynku istnieje wiele aplikacji i programów, które zabezpieczają nasz sprzęt przed niedozwolonymi treściami przypadkowo włączonymi w internecie.

Oto kilka propozycji programów, które można zastosować do zabezpieczenia komputerów.

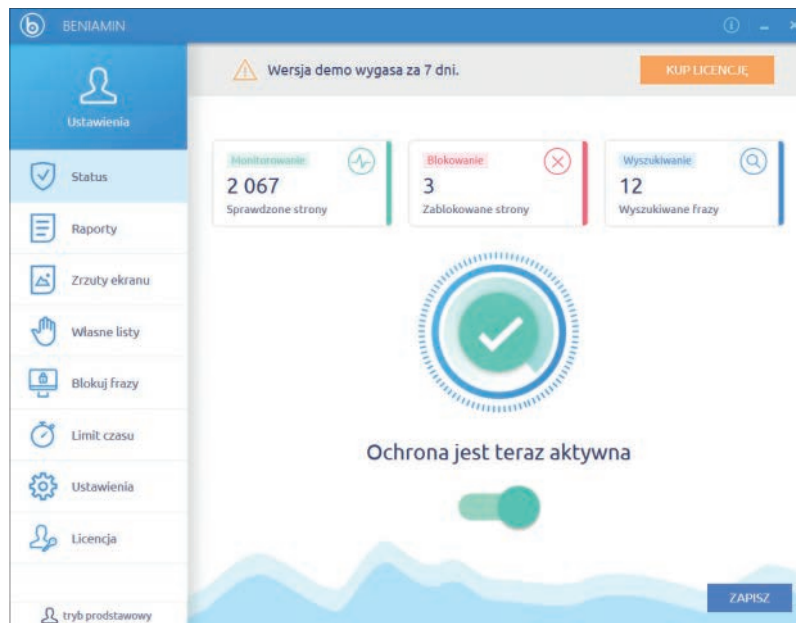
- **Benjamin** – program blokujący dostęp do stron zgodnie z ustawieniami ustalonymi przez administratora komputera. Ogranicza on również dostęp do określonych funkcjonalności.

Uruchomić program blokujący można tylko po podaniu hasła, które ustala się podczas instalacji aplikacji na komputerze.

- **Naomi** – program filtrujący niepożądane treści w internecie, takie jak pornografia czy związane z narkotykami, sektami, hazardem itp. Zawiera nie tylko listę niepożądanych stron – w czasie rzeczywistym bada także wszelkie dane transmitowane przez różne aplikacje korzystające z internetu (przeglądarkę WWW, czytniki grup dyskusyjnych, a nawet programy do czatów itp.). Do rozpoznawania niepożądanych treści wykorzystywana jest zaawansowana analiza. W razie wykrycia nieodpowiednich słów program po prostu szybko zamyka daną aplikację. Naomi pozwala także na blokowanie oprogramowania do bezpośredniej wymiany plików (p2p).
- **Ochroniacz** – blokuje strony, czaty, aplikacje itp. Pozwala na zabezpieczenie komputerów przed niepożądanymi treściami, które możemy znaleźć w internecie. Narzędzie to natychmiast wyłącza wszystkie programy (m.in. przeglądarki internetowe, edytory tekstu, gry i aplikacje), które w swoich tytułach zawierają co najmniej jedno z zakazanych słów zapisanych w pliku bazy danych specjalnie stworzonym przez administratora.
- **Opiekun Dziecka w Internecie** – blokuje dostęp do stron zawierających treści pornogra-

Program Benjamin: monitorowanie i ochrona w czasie rzeczywistym wszystkich przeglądanych i wyszukiwanych stron WWW

ficzne, przemoc, propagujących narkomanię i nawołujących do wstąpienia do sekt.

- **Quostodio** – pozwala na blokowanie i monitorowanie działań w internecie, chroniąc użytkowników przed niepożądanymi treściami (np. poprzez filtr antyhazardowy, antyprzemocowy). Istnieje możliwość limitowania czasu, który użytkownik spędza przed monitorem komputera. Aplikacja jest wieloplatformowa, może więc zostać zainstalowana na komputerach z systemami operacyjnymi Windows, MacOS i Linux oraz na urządzeniach mobilnych z Androidem i iOS, a także na Amazon Kindle. Administrator w każdej chwili ma dostęp do szczegółowych danych wraz z wykresami na temat poczynań osoby korzystającej z przeglądarki internetowej.
- **Simple Website Blocker** – program do prostego i szybkiego blokowania określonych stron WWW. Obsługa tej aplikacji sprowadza się do wpisania przez opiekuna komputera adresu strony i wciśnięcia przycisku

„Block website”. Utworzona lista stron zostaje zablokowana we wszystkich przeglądarkach internetowych (Chrome, Opera, a nawet Firefox) zainstalowanych w komputerze.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Żadna metoda nie będzie dawała stuprocentowego bezpieczeństwa, ale zastosowanie zaproponowanych może przyczynić się do poprawy zabezpieczeń. Aby móc czuć się bezpiecznym, trzeba pamiętać, żeby nie ufać każdej pojawiającej się informacji i czytać komunikaty komputera. Należy przestrzegać regulaminów i przepisów, bo w końcu po to zostały stworzone, a także mieć na uwadze, że pod tajemniczą stroną zachęcającą do wejścia mogą się kryć bardzo niebezpieczne treści.

KAROLINA ANTKOWIAK
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Pogorzeli
Microsoft Innovative Educator
Expert, OSEHero, PANI Informatyk